

MADE IN RUSSIA

DELIVERED TO CAPTIVITY

РОСІЙСЬКИЙ ЕКСПОРТ:
ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ

ЗМІСТ:
ТОРТУРИ
СМЕРТЬ
ТЕРОР
НЕЗАКОННІ ЗАСУДЖЕННЯ
ПРОПАГАНДА

СТАТУС: ДОСТАВЛЕНО

ВИРОБНИК:
РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ

**РОСІЯ
ЕКСПОРТУЄ
ВОЄННІ
ЗЛОЧИННИ**

ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ СТАЛИ ОДНИМ ІЗ ГОЛОВНИХ ПРОДУКТІВ, ЯКІ «ЕКСПОРТУЄ» РОСІЯ.

Вони гарантовано з'являються всюди, куди приходять російські війська.

Росія доставляє смерть ракетами та дронами, руйнуючи українські міста та вбиваючи цивільних. Але війна РФ проти України не обмежується обстрілами. Там, де з'являється російський контроль, починає діяти система катувань, терору, судилищ та пропаганди.

Особливо вразливими в російській системі порушень прав людини є українські військовополонені. Вони перебувають під повним контролем держави-агресорки без належного доступу до них міжнародних організацій, правового захисту або зв'язку з зовнішнім світом.

Свідчення звільнених полонених, журналістські та правозахисні розслідування і звіти міжнародних організацій доводять: **жорстоке поводження з українцями у російському полоні має системний характер.** Це державна політика, яку неможливо впровадити без вказівки вишого військово-політичного керівництва РФ.

Дмитро Лубінець

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Росія перетворила катування на окрему зброю війни. Те, що переживають українці у полоні, — це конвеєр жорстокості: побиття, приниження, психологічний терор. Країна-агресор вчиняє не лише воєнні злочини — ми фіксуємо ознаки геноциду українського народу в усіх його 5 формах ще з 2014 року. Російська державна машина протягом 13 років працює як фабрика воєнних злочинів.

Офіс Генерального прокурора

Від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну станом на 20 квітня 2026 року зареєстровано **понад 227 тисяч воєнних злочинів та злочинів агресії**, вчинених представниками держави-агресора.

Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини*

Катування та жорстоке поводження є повсюдними і систематичними: вони не обмежуються окремими місцями позбавлення волі чи виправними колоніями. Це свідчить про те, що практика катувань і жорстокого поводження або прямо скерована й санкціонована, або принаймні мовчазно допускається як елемент державної політики центральними органами влади Російської Федерації.

Еліс Джил Едвардс

Спеціальна доповідачка ООН із питання тортур

Це не випадкова чи відхилена від норми поведінка. Це організована практика, що є частиною державної політики залякування, нагнітання страху або покарання з метою отримання інформації та зізнань.

* Логотипи міжнародних організацій використані виключно для ідентифікації авторства цитованих звітів і не означають схвалення ними цього матеріалу або його висновків.

МІСЦЯ ВИРОБНИЦТВА ВОЄННИХ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПОЛОНЕНИХ

Система продукування воєнних злочинів проти українців працює через розгалужену мережу місць утримання. Українських військовополонених утримують у слідчих ізоляторах, колоніях, тюрмах на території Російської Федерації і на тимчасово окупованих територіях України.

Для військовополонених міжнародне гуманітарне право встановлює чіткі правила утримання. Всупереч вимогам III Женевської конвенції, Росія не створює окремих таборів для військовополонених і утримує їх у **186 місцях несовободи**, часто разом із засудженими громадянами Росії.

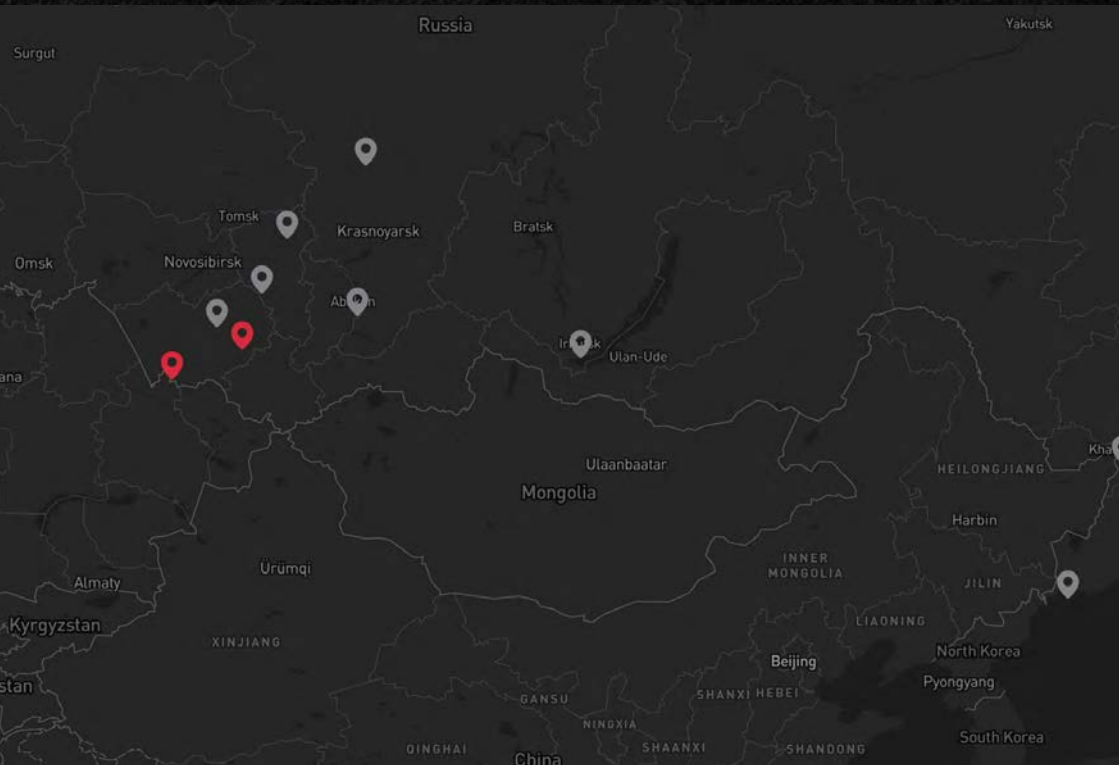

Катівні — це одні з перших «інфраструктурних об'єктів», які з'являються у захоплених Росією містах. Зафіксовано **108 місць незаконного утримання українців** на тимчасово окупованих та деокупованих територіях України, влаштованих російськими військовими. Це підвали, погребі, школи, котельні та навіть тваринні ферми. Саме тут починається «виробництво» воєнних злочинів.

Детальніше про умови утримання українських полонених

**IN
FER
NO**

Продукт №1

ТОРТУРИ

Опис:

Тортури у російському полоні є поширеною та системною практикою. Їх використовують як інструмент залякування, приниження, вибивання зізнань і знищення людської гідності.

Склад:

- жорстокі і систематичні побиття;
- удари електричним струмом;
- удушення;
- тривале перебування в стресових позах;
- надмірні фізичні навантаження;
- позбавлення сну;
- катування голодом;
- нацьковування собак;
- психологічні знущання;
- антисанітарні умови;
- відсутність медичної допомоги.

Особливості щодо застосування:

Не зважати на наслідки для життя і здоров'я полонених, ігнорувати норми міжнародного гуманітарного права.

Виробник:

Російська Федерація.

Даніель Белль

Голова Моніторингової місії ООН з прав людини в Україні

Їх [українських військовополонених — ред.] катували під час перших допитів, зокрема били металевими прутами та палицями [...] Це без перебільшення найгірше, що я бачила за 20 років роботи в ООН, відвідуючи місця утримання. Катування мають масовий і системний характер — вони регулярно відбуваються в цих установах і зачепили понад 95% українських військовополонених. Без жодного сумніву, катування українських військовополонених є воєнним злочином.

Михайло Чапля

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Тебе б'ють струмом, відбивають як котлету і стають на тебе ногами. Чи ти будеш кричати: «Я все попідписую», чи не будеш — вони просто б'ють, не питаючи. Ти присідаєш 200-500 разів. Ти вже не можеш присідати через запалення у м'язах, але робиш це.

Потім ти виходиш на «прогулянку», перед якою тебе відбивають. Маєш робити все дуже швидко, синхронно. А якщо не виходить — тебе швидко «навчать».¹

Артем Дубина

Пресофіцер 1-го корпусу НГУ «Азов»

В Камишині для удушення використовували джгут Есмарха. Доходило до того, що людина вже починає хрипіти, дригати ногами, близька до смерті. Були синці на всю шию.

[Під час допитів проти полонених використовували тапiк (радянський польовий телефон)] Коли його включають, відчуття, що всі кістки ламаються, а м'язи розриваються. Я на такому допиті бився головою об підлогу, щоб хоч якось перебити той біль. В очах були розірвані капіляри, все було в крові. Це проходять всі.²

1 Олена Барсукова, «Хохли, ми вже втомилися вас бити»: Азовець "Южний" про 2 роки тортур у Таганрозі. гумор полонених і власну систему виживання», Українська правда. Життя, 10 березня 2025, <https://life.pravda.com.ua/society/azovec-yuzhnyi-pro-2-roki-tortur-u-taganrozi-feministivi-gumor-i-vizhivannya-u-poloni-306820>

2 Марина Кумеда, «Архіпелаг тортур, або Як росіяни знущаються з українських полонених. Свідчення», Українська правда. Життя, 31 березня 2025, <https://life.pravda.com.ua/society/archipelag-tortur-abo-yak-rosiyani-znushchayutsya-z-ukrajinskih-poloneni-h-svidchennya-307224>

Максим

Військовослужбовець Збройних Сил України

Нас там били киянками, гумовими палицями, металопластиковими трубами, кочергою, душили. Також був один метод: ти заходиш у кабінет, тобі зав'язують руки за спиною і садять у позу «лотоса», в цей момент перетягують тебе ще якоюсь мотузкою і ти так сидиш протягом 40 хвилин, поки у тебе не почне все затікати. Потім вони різко розрізають мотузку, скотч і починається моторошний біль по тілу. Ти нічого не можеш з цим зробити.

Денис Федоренко

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Російські тюрми — це філія пекла на землі. Особливо якщо ти український військовополонений. Особливо якщо ти азовець.

Особисто для мене все почалося з прийомки. Коли ми заїхали саме в шлюз (місце, де приймають полонених), відкрився борт КамаЗу, в якому ми сиділи, повністю замотані скотчем. Чую, як починаються крики, удари і так далі. Відчуваю, що мене хапають і починають тягнути. Я встигаю крикнути тільки: «Будь ласка, обережно, в мене перебита нога, поранена рука, я інвалід». На що мене просто отак підняли двоє представників адміністрації і з висоти цього [КамаЗу] просто скинули на бетонну підлогу.

Григорій Туяхов

Військовослужбовець мариупольського підрозділу 109-ї окремої бригади Тероборони ЗСУ

Так звана прийомка, тобто приймання військовополонених, здійснюється систематично в усіх місцях утримання — це налагоджений конвеєр пригнічення людини як особистості. Відкривається транспортний засіб, на якому нас привезли туди, і починаються масові побиття: руками, ногами, гумовими палицями, шокерами. Потім випадково вибирають з військовополонених окремих осіб, яких ще більше катують і таке інше.

Перша моя прийомка була в Таганрозі. Тоді привезли двісті людей. За той день було закатовано або вбито кілька людей.

Продукт №2

СМЕРТЬ

Опис:

У російських тюрмах **загинуло щонайменше 206 військовополонених**. Більшість репатрійованих тіл має ознаки застосування фізичної сили, позбавлення медичної допомоги та голодування. Нелюдське поводження призводить до спроб самогубства серед полонених.

Поширеною практикою є страти українських військовополонених. Зафіксовані прямі накази вбивати полонених, що підтверджується перехопленими розмовами та свідченнями очевидців. Такі дії мають системний характер: відомо, що **337 українських військовополонених були страчені російськими військовослужбовцями**.³

Склад:

- смерть внаслідок катувань;
- смерть внаслідок ненадання медичної допомоги та недоїдання;
- доведення до самогубства;
- позасудові страти.

Особливості щодо застосування:

Застосовувати без будь-яких обмежень, приховувати причини загибелі.

Виробник:

Російська Федерація.

³ Відповідь Офіса Генерального прокурора на запит Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини №18/4/3-121979ВІХ-25 від 24.12.2025.

Доктор Морріс Тідбол-Бінц

Спеціальний доповідач ООН з питань позасудових страт

[Ці страти] не відбувалися б у такій кількості та з такою частотою без наказу або принаймні мовчазної згоди найвищого військового командування, яке в Росії уособлює президентська влада.

Михайло Чапля

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Хто намагався себе підбадьорювати, що обмін буде завтра, — помилявся. На жаль, були і суїциди. Десь за два тижні до мого обміну один хлопець із сусідньої камери розколунав під порогом якийсь осколок та вскрив собі руки і живіт. Він чудом вижив — його відкачали і кудись перевезли.

Це найгірше відчуття, коли підбадьорюєш хлопця: «Брате, все буде нормально, ми всі вийдемо», а потім дізнаєшся — ще один вскрився, ще один не витримав...⁴

Павло Берсан

Військовослужбовець 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Білінського

Рандомно забирають з камери військовополоненого. Вішають його на решітку за руки — вліво, вправо, за ноги — і просто знущаються з нього цілий день. Ви обідаєте, чуєте, як він кричить, як він молиться Богу, кричить, проситься до батечка. Ви вечеряєте, чуєте це, перебуваючи в такому нелюдському, тваринному страху, тому що ви можете бути наступним. А потім він помирає [...] Потім вас викидають з камери, і ви даєте свідчення, що його не били, що йому стало погано.

Один із загиблих у полоні — азовець Олександр Іщенко. Судмед-експертиза встановила, що причиною смерті став шок, множинні переломи ребер і закрита тупа травма грудної клітки внаслідок контакту з тупим предметом.

Святослав Паламар

Заступник командира 1-го корпусу НГУ «Азов» з роботи з особовим складом, Герой України

Підтверджено факт чергового жорстокого вбивства українського військовополоненого. Це не просто ще одне цинічне порушення росіянами Женевської конвенції про поводження з військовополоненими. Це удар по людській честі й гідності, по міжнародному праву, по тих принципах та цінностях, які ми відстоюємо на фронті.

Продукт №3

ТЕРОР

Опис:

Терор — продукт російського виробництва, спрямований на залякування та фізичне знищення людей. Його жертвами стають як цивільні українці, так і військовополонені, які повинні бути захищені нормами міжнародного гуманітарного права.

У ніч з 28 на 29 липня 2022 року в тимчасово окупованій Росією Оленівці (на території Волноваської виправної колонії № 120) стався вибух у бараці з українськими військовополоненими, куди напередодні перевели 193 військовослужбовців «Азов».

Внаслідок вибуху **загинули щонайменше 53 людини, понад 130 військовополонених отримали поранення**. Кількість загиблих могла б бути значно меншою, якби важкопораненим оперативно була надана медична допомога. Однак персонал колонії навмисно не вживав відповідних заходів.

Склад:

- масове вбивство військовополонених;
- умисне зволікання з наданням медичної допомоги пораненим;
- фабрикування доказів для звинувачення України;
- перешкоджання незалежному міжнародному розслідуванню.

Особливості щодо застосування:

Прагнути досягти якомога більшої кількості жертв.

Виробник:

Російська Федерація.

Управління Верховного комісара ООН з прав людини*

Влада Російської Федерації вжила заходів, які стали на заваді незалежним зусиллям щодо встановлення фактів вибухів в Оленівці. Місце події не лише не було збережено, а й спотворено, а речові докази були пошкоджені. Російська Федерація не допустила спостерігачів ООН на цю територію, а також не проводилися інші незалежні експертні аналізи. Натомість російська влада заявила, що удар було завдано ракетами HIMARS, випущеними Збройними Силами України.

Ігор Вовк

Командир 6-го батальйону 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Я пішов спати, а прокинувся вже від отриманого поранення і від другого вибуху. Я відчув, що щось не так – у мене дірка в животі, внутрішня кровотеча, тіло пече. Оглянув себе, побачив, що кінцівки цілі. Побачивши сильне задимлення, я зрозумів, що треба вибиратися. Приміщення вже палало. Я бачив згорілі тіла своїх побратимів, які були «вплавлені» у ліжка.⁵

Арсен Дмитрик

Начальник штабу 1-го корпусу НГУ «Азов»

Крім уламкових поранень, у тілах були рештки мінвати, ще місяць потому ті голки витягували. Вона горіла. Уявляєте, як мінвата горить? Усе чувається і пече. А ще ми були босі, ноги посікло повністю, бо йшли по розбитому склу та інших уламках. У нас дуже багато було обгорілих хлопців.⁶

Остап Швед

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Рідний брат мого близького товариша помирав перед самим парканом. [...] Я розумів, що нічим йому не допоможу, але хотів перевести його стабілізувати, щоб хоч трохи продовжити йому життя. У цей момент заступник начальника тюрми просто стояв, пив каву і курив, а коли побратим помер, він сказав: «А, этот уже здох».⁷

5 Олена Барсукова, «Азовець "Крафт" розповів про теракт в Оленівці та як вижив після вибуху», Українська правда. Життя, 29 липня 2024, <https://life.pravda.com.ua/society/azovec-kraft-rozpoviv-pro-terakt-v-olenivci-ta-yak-vizhiv-pislya-vibuhu-302875>

6 Марія Климик, Тетяна Катриченко, Артур Пріхно, «Военний злочин в Оленівці: реконструкція подій масового вбивства полонених азовців», МІПЛ, 26 липня 2023, <https://mipl.org.ua/yovennyi-zlochyn-v-olenivci-rekonstrukciya-podij-masovogo-vbyvstva-polonenyh-azovciv/>

7 Софія Краснікова, «Масове вбивство азовців в Оленівці: бойовий медик розповів в ОБСЄ, як побратими вмیرали на його руках», МІПЛ, 29 лютого 2024, <https://mipl.org.ua/masove-vbyvstvo-azovciv-v-olenivci-bojovi-medyk-rozpoviv-v-obse-yak-pobratimy-vmirali-na-yogo-rukax/>

* Логотипи міжнародних організацій використані виключно для ідентифікації авторства цитованих звітів і не означають схвалення ними цього матеріалу або його висновків.

Владислав Андріанов

Військовослужбовець 1-го корпусу НГУ «Азов» про вибух у бараці з полоненими у ніч з 28 на 29 липня 2022 року в Оленівці

Це була найстрашніша ніч. Навіть за бої у Маріуполі це було страшніше. Там хоч були свої, там була можливість, були засоби, були медики. В тебе було розуміння, що тобі кваліфіковано нададуть допомогу. А тут ти розумієш, що ніхто не допоможе. Ми дивилися, як хлопці повільно помирали.

Я, як безпосередній очевидець цих подій, на 100% переконаний, що це було сплановано.

Чому вони це зробили? Тому що вони не змогли нас перемогти чесно на полі бою. Вони вирішили показово зробити страту, показати всьому світу, що їм все одно на мораль, на якісь людські якості, що вони не притаманні їм. Вони можуть робити все, що хочуть, і ніхто їм нічого за це зробити не може.

Продукт №4

НЕЗАКОННІ ЗАСУДЖЕННЯ

Опис:

Російські суди незаконно засуджують українських військовополонених на підставі сфальсифікованих доказів. Їх засуджують на великі терміни позбавлення волі або до довічного ув'язнення за сфабриковані військові злочини. Свідчення у цих справах отримують із застосуванням тортур, змушуючи полонених визнати те, чого вони не вчиняли.

Військовополонених з підрозділів «Азов», «Айдар», «Дніпро-1» та інших також засуджують за сам факт приналежності до цих підрозділів. Такі дії є грубим порушенням Женевської конвенції, яка забороняє переслідування комбатантів за участь у бойових діях.

Склад:

- кримінальне переслідування за участь у бойових діях;
- вибивання свідчень через тортури;
- несправедливий суд;
- призначення тривалих строків ув'язнення;
- винесення повторних вироків.

Особливості щодо застосування:

Імітувати правосуддя, виносити вирoki, незважаючи на норми міжнародного гуманітарного права.

Виробник:

Російська Федерація.

Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини*

Російська влада намагалася отримати зізнання або компрометуючі свідчення від військовополонених шляхом застосування заохочень (зокрема, обіцянок можливого обміну), погроз (зокрема, тюремного ув'язнення або кримінального переслідування) або катувань. Один із тих, хто вижив, розповів, як під час допиту слідчий запропонував йому: «Обирай собі звинувачення – чи ти винен у мародерстві, чи у вбивстві, бо якщо вибиратиму я, це буде найтяжчий злочин».

Незалежна міжнародна комісія ООН з розслідування порушень в Україні*

Комісія також розслідувала діяльність судів на території Російської Федерації та на окупованих Росією територіях України. Цивільним особам і військовополоненим з України висувалися звинувачення переважно в тероризмі, шпигунстві та насильницькому захопленні влади. Комісія встановила, що ці суди позбавляли обвинувачених основоположних гарантій справедливого судочинства і тим самим вчиняли грубі порушення міжнародного гуманітарного права, що кваліфікуються як воєнні злочини. Російська влада систематично використовувала сфабриковані докази або докази, отримані шляхом катувань чи жорстокого поводження, щоб сфабрикувати справи проти обвинувачених. Суди нехтували гарантіями справедливого судочинства щодо презумпції невинуватості, заборони зворотної дії закону, права не бути примушеним до визнання вини, права на відкритий розгляд справи та права на захист. Зібрані Комісією докази свідчать про відсутність незалежності та безсторонності судів: вирокі були визначені наперед, а вина обвинувачених вважалася доведеною від самого початку.

* Логотипи міжнародних організацій використані виключно для ідентифікації авторства цитованих звітів і не означають схвалення ними цього матеріалу або його висновків.

Дмитро Лубінець

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Так звані «суди» над українськими полоненими — це не правосуддя, а театр репресій. Росія грубо порушує Третю Женевську конвенцію: позбавляє наших людей права на справедливий суд, приховує катування та легалізує насильство викупами. Це стає інструментом знуцання та є ще одним воєнним злочином РФ.

Дмитро Канупер

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

У мене там ще були активні допити, на яких мене били, — вони тривали від однієї години до дванадцяти. Було таке, що об мене розряджали по два електрошокери за один допит... Вони морально давили людей, вимагаючи, щоб ми хоч щось говорили для цих кримінальних справ, які вони хотіли склепати. Мені теж казали: «Бери на себя дело, от тебя уже не отстанут».⁸

Жінка-військовополонена

Кухар. Звільнена восени 2024 року

Я запитала, який злочин я скоїла, які у вас є докази? Мені відповіли коротко: «Ти була в «Азові» [...] Це дуже смішно — судити людину за те, що вона готувала їжу для військових».⁹

8 Тетяна Бодня, «Оборонець Маріуполя Дмитро Канупер: "Перший місяць перебування в Таганрозі ми називали Голodomором"», Цензор.Нет, 21 січня 2025, <https://censor.net/ua/resonance/3531194/azovets-kanupier-povernu-vsya-z-polonu>

9 Тетяна Катриченко, Надія Чучвага, «Доказів жодних не потрібно, просто чотири літери — Азов: у Ростові засудили військовополонених», МІПЛ, 26 березня 2025, <https://mjpl.org.ua/dokaziv-zhodnyh-ne-potribno-prosto-chotyry-litery-azov-u-rostovi-zasudily-vijskovopolonenyh>

Олександр Кузьменко

Ветеран 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

У мене стаття, що я нібито віддав наказ на розстріл цивільних людей у Маріуполі своїм бійцям. По суті цього не було, але я був вимушений цю справу придумати, тому що 3-4 дні катування. Я розумів, що від мене не відстануть. Я придумав собі справу.

Всі ці справи не мають ніякого юридичного підґрунтя і фактичного взагалі. Доказів немає, свідків немає. А якщо і є свідки, то це ті самі свідки, яких лупили, били і змушували бути свідками.

Продукт №5

ПРОПАГАНДА

Опис:

Українських військовополонених примушують брати участь у російських пропагандистських програмах. **Відмова або «неправильні» слова несуть за собою покарання у вигляді побиттів.**

Окрім того, російські спецслужби чинять тиск на родини військовополонених, шантажуючи їх і намагаючись змусити надсилати міжнародним організаціям та іноземним державним органам повідомлення зі звинуваченнями на адресу української влади.

Паралельно в РФ створюються фейкові структури, які підмінюють Міжнародний комітет Червоного Хреста (МКЧХ) і імітують гуманітарну діяльність у місцях утримання полонених, щоб виправдати недопущення до полонених реальних міжнародних організацій.

Склад:

- примус до участі в постановочних інтерв'ю;
- шантаж родин військовополонених;
- спроби дискредитації України;
- імітація гуманітарної діяльності.

Особливості щодо застосування:

Використовувати пропаганду для виправдання воєнних злочинів проти полонених.

Виробник:

Російська Федерація.

Головне управління розвідки Міністерства оборони України

На сьогодні є інформація щодо 186 місць утримання українських полонених, куди росіяни не допускають представників Червоного Хреста та інших моніторингових місій. На жаль, фейкові структури активно використовують для ворожої пропаганди та збору конфіденційної інформації від родичів та близьких українців, які знаходяться в полоні.

Дмитро Канупер

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

У Таганрозі мене примушували зніматися в фільмі «Полк зла» для каналу «Росія 24». Поки йшла зйомка, за дверима стояли спецназівці Федеральної служби виконання покарань, представники ФСБ — десь чоловік 20. Якщо їм не подобалось, що ти говориш, зупиняли зйомку і били.¹⁰

Геннадій Харченко

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Російський гімн, радянські та російські пісні стають обов'язковими до прослуховування, вивчення, неодноразового виконання (інколи більше 200 разів кожної за добу) українськими військовополоненими. Часто тортури та побиття здійснюють під звуки цих пісень або навіть під їхнє виконання самими полоненими. У багатьох колоніях та тюрмах полонених змушують самих складати та виконувати пісні та вірші, у яких прославляється велич та військова могутність Росії та знецінюється національна боротьба та ідентичність України.

¹⁰ Тетяна Бодня, «Оборонець Маріуполя Дмитро Канупер: "Перший місяць перебування в Таганрозі ми називали Голодомором"».

НЕМАЄ

В НАЯВНОСТІ

Немає в наявності

НАЛЕЖНІ УМОВИ УТРИМАННЯ

Статус:

Недоступно.

Олександр Кузьменко

Ветеран 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Вони хотіли видати нам матраци, щоб ми лягли спати, а потім в останній момент передумали. Сказали: «Сьогодні будете спати на підлозі». А це, на хвилиночку, 3 січня. Було, м'яко кажучи, холодно. Ми, роздягнені, майже голі, спали на підлозі. Це був перший день. Наступного дня нас повели в баню, там били, ясна річ. Я запитував у хлопців, як вони цю ніч пережили взагалі — то страшно. Вони всі фіолетові були від побиттів — з ніг до голови.

Павло Берсан

Військовослужбовець 36-ї окремої бригади морської піхоти імені контрадмірала Михайла Білінського

Кімната в Донецьку. Гауптвахта. Уявіть, дві камери. Одна десь 24 м², а друга десь до 20 м². І в одній, і в іншій знаходиться понад 50 військовополонених. Серед них є [люди] без рук, без ніг, наприклад, з калоприймачем. Люди сплять по двоє на триповерхових нарах. Сплять на землі. Туалет в камері взагалі відсутній. Малу потребу ви справляєте в пляшки. А по великій потребі лише раз на добу випускають до 12 людей.

Взагалі в Донецьку проблеми з водою, вода приїздить раз в тиждень [...] У вас виходить літр води на три доби. При тому, що спека просто неймовірна. У 20 з чимось м² знаходиться понад 50 людей. А було так, що нас було 78. Люди одні стояли, а інші спали, спали ялинкою.

Немає в наявності

МЕДИЧНА ДОПОМОГА

Статус:

Недоступно.

Михайло Чапля

Військовослужбовець 12-ї бригади спеціального призначення НГУ «Азов»

Якщо ти попросиш звернутися до медичного працівника, тебе запитують, що болить. Коли зміна погана, навіть не треба звертатися. Скажеш, що болить шлунок — тебе почнуть бити в шлунок.

— Уже не болить?

— Никак нет, громадянин начальник.

Отаке лікування.¹¹

¹¹ Олена Барсукова, «Азовець "Южний" про 2 роки тортур у Таганрозі, гумор полонених і власну систему виживання».

Ігор Федусов

Військовослужбовець 17-ї окремої важкої механізованої Криворізької бригади імені Костянтина Пестушка

Коли ми зверталися за медичною допомогою, то [зрозуміли] — краще не звертатися. Приходив лікар, ми його називали «психом», і починав шокерами «лікувати». Як це відбувалося: він віконце відкрив, подивився, казав: «Собачка виздоровіла, котик виздоровів, і ти виздоровієш». І тоді кожен витягував руку через те віконце, він бив шокером, і все — закривав віконце.

Немає в наявності

НАЛЕЖНЕ ХАРЧУВАННЯ

Статус:

Недоступно.

Павло Берсан

*Військовослужбовець 36-ї окремої бригади морської піхоти імені
контрадмірала Михайла Білинського*

Особа, яка роздає їжу, перед роздачею відбирає м'ясо в окрему тарілку. Цим м'ясом годують службових собак, які потім вас гризуть, яких на вас натравлюють. Якщо до вас потрапить колись пів шматочка м'яса або якась кістка, то це дуже добре. На вечір риба. Якщо ви її розірвете навпіл, то побачите вздовж хребта кільця — це глисти. Тобто риба не-свіжа, вона поганої якості.

Володимир Чертушкін

Пресофіцер Маріупольського підрозділу 109-ї окремої бригади Територіальної оборони ЗСУ

Людей, на яких не вистачало їжі, вони називали, росіяни, «нехваты». Типу «не хватает». І таких було немало. І хлопці дуже втрачали вагу. У нас був в камері один офіцер — він схуднув десь з 128 кг до 65 кг при зрості 1,9 м. Ви уявляєте цей ходячий скелет?

Немає в наявності

ДОПУСК МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ДО МІСЦЬ УТРИМАННЯ

Статус:

Недоступно.

Дмитро Лубінець

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Я провів десятки зустрічей із представниками МКЧХ та ООН, і на кожній звучало одне ключове питання — доступ до українських військовополонених у російських місцях несвободи. Але реальність інша: мандати не виконуються, Росія демонстративно топчеться по нормах міжнародного гуманітарного права, а механізмів примусу фактично не існує. Якщо світові інституції не можуть змусити державу-агресора виконувати Женевські конвенції — то чи не настав час створити механізми, які справді працюватимуть?

Професор Марк Кламберг

Член незалежної експертної місії Московського механізму ОБСЄ

Російська влада обмежувала доступ [МКЧХ] і дозволяла зустрічатися лише з полоненими в хорошому стані. До тих, хто був хворий чи зазнав жорстокого поводження, МКЧХ не мав доступу. Це підтверджується як звітами, так і свідченнями полонених. Все контролювалося російською владою, хоча МКЧХ має мати вільний доступ.

Григорій Туяхов

Військовослужбовець маріупольського підрозділу 109-ї окремої бригади Тероборони ЗСУ

Жодного разу я їх [МКЧХ] не бачив, допомоги від них не отримував. І з іншими полоненими спілкуючись, я від жодного не чув, щоб вони відчували діяльність Червоного Хреста на собі.

Для співробітників Червоного Хреста та керівників цієї організації хотів би сказати наступне: там [у полоні] сидять люди, які чекають на вашу допомогу і хочуть її відчувати. Ви, як міжнародна організація, яка себе такою вважає, маєте шукати важелі впливу для розв'язання питання, яке у вашій компетенції.

ЧАС НАКЛАСТИ
ЕМБАРГО
НА ВОЄННІ
ЗЛОЧИНИ РОСІЇ

Тортури, позасудові страти, масові вбивства, терор, несправедливий суд та пропаганда — це елементи державної політики Росії, спрямованої на знищення людської гідності. Українські військовополонені опинилися в центрі цієї системи без можливості себе захистити.

- ⇒ **Необхідно сприяти якнайшвидшому поверненню військовополонених з російського полону.**
- ⇒ **МКЧХ має докладати більше зусиль, щоб отримати безперешкодний доступ до всіх місць утримання полонених.**
- ⇒ **Засудження військовополонених за сфабрикованими справами повинні припинитися.**
- ⇒ **Винні у воєнних злочинах проти військовополонених повинні понести відповідальність.**

Вся наведена інформація ґрунтується на звітах міжнародних організацій, свідченнях колишніх військовополонених, журналістських і правозахисних розслідуваннях.

Над проектом працювали Офіс Омбудсмана України та Асоціація родин захисників «Азовсталі» за підтримки Медійної ініціативи за права людини, Міністерства закордонних справ України та Координаційного штабу з питань поводження з військовополоненими.

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

МЕДІЙНА
ІНІЦІАТИВА
за права людини

Міністерство
закордонних справ
України

Координаційний штаб
з питань поводження
з військовополоненими

Висловлюємо подяку Науково-технічній бібліотеці ім. Г. І. Денисенка НТУУ КПІ ім. Ігоря Сікорського за надання приміщення та сприяння у зйомках проекту.

*Матеріали проекту
«Made in Russia.
Delivered to Captivity»*